

یادداشت مترجم

پل ویلر، صاحب تجارب ارزشمندی در هر دو زمینه فیلم‌برداری سنتی و دیجیتال و تجربه‌ای طولانی و قابل احترام به‌عنوان مدرس فیلم‌برداری است. کتاب *فیلم‌برداری عملی* اولین کتاب از مجموعه سه‌گانه ارزنده او در زمینه فیلم‌برداری سنتی با فیلم و فیلم‌برداری دیجیتال است.

با توجه به ترجمه کتاب دوم این مجموعه سه‌گانه که چند سالی است توسط مترجم ارجمند حمید احمدی لاری به فارسی برگردانده و توسط انتشارات بنیاد سینمایی فارابی چاپ و منتشر شده است جای خالی این کتاب در متون مرجع و آموزشی سینما کاملاً محسوس است.

اینک برای نگارنده این یادداشت موجب کمال مسرت است که سازمان سمت به چاپ و نشر این کتاب ارزنده اقدام و انجام وظیفه گرانبهای ترجمه متن بارزش ویلر را به اینجانب محول کرده است.

امیدوارم این گام هرچند کوچک مورد قبول دانش‌پژوهان، هنرمندان و علاقه‌مندان به فنون سینما قرار گیرد و حقیر را از اشتباهات و نارساییهای موجود در ترجمه آگاه نمایند تا ان‌شاءالله در چاپهای بعدی جهت رفع آنها اقدام شود.

نکته‌ای که در خاتمه این یادداشت باید یادآور شوم مسئله همیشگی معادل‌گزینی و واژگان تخصصی مرتبط با این متون است که در ترجمه‌های مختلف از گذرگاههای متفاوت و منظرهای گاه متضاد به آن نگریسته می‌شود. در ترجمه این متن غالباً از معادلهای فرهنگ عکاسی: اسماعیل عباسی، چاپ چهارم، سروش، تهران ۱۳۸۵ استفاده شده است و در مواردی محدود از سرناچاری اقدام به

معادل سازی کرده ام تا متن روان تر و آسان تر درک شود. در تمام موارد هم حداقل بار اول اصل واژه با توضیح مختصری، در موارد ضروری، به صورت پانویس آمده است و شکل متداول واژه یا اصطلاح در میان اهل فن در جامعه سینما و تلویزیون ایران ذکر شده است.

فواد نجف زاده

آبان ماه ۱۳۸۸

پیشگفتار

وقتی که سی و پنج سال پیش به عنوان آپاراتچی کارآموز به بی بی سی^۱ ملحق شدم جوان ترین کارآموز بودم. من آن قدر خوش شانس بودم تا به دنیایی وارد شوم که بهترین آموزش ممکن را به هر فیلمساز مشتاقی عرضه می کرد. همان طور که مراتب پیشرفت را طی می کردم، تا عاقبت - پیش از ترک بی بی سی در ده سال پیش و پرداختن به کار آزاد - یکی از شش فیلم بردار ارشد بی بی سی بشوم از آموزش عملی و نظری زیادی بهره بردم. آن آموزش دیگر وجود ندارد، در واقع واحد فیلم بی بی سی با راه و رسمی که من می شناختم دیگر وجود ندارد، و حالا نمی توانید آن آموزش را در هیچ جای دیگری کسب کنید.

یکی از لذت بخش ترین جنبه های مدیر فیلم برداری بودن فرصت فیلم برداری مجموعه متنوع گسترده ای از آثار است. مثلاً، در دوازده ماه آخر، در همان زمان که این کتاب را می نوشتم، سه ساعت فیلم ۳۵ میلیمتری، سه ساعت سوپر ۱۶، دو ساعت بتاکم دیزیتال، یک اپرای یک ساعته استودیویی تلویزیونی و سه ساعت تصویر با برد وضوح بالا، اچ دی را فیلم برداری کرده ام. این مجموعه متنوع که با فرصت کار با تهیه کنندگان، کارگردانان، بازیگران و گروه های فنی متفاوت آمیخته بود کار ما را به یکی از جذاب ترین کارهایی که می شناسم مبدل می کند.

چند سال پیش از من خواسته شد مدیریت بخش فیلم برداری دانشکده ملی فیلم و تلویزیون را به عهده بگیرم. از آن زمان به بعد این سمت دلیپذیر را به کرات تجربه کردم. ضمناً از من خواسته شد که در دوره های آموزشی کوتاه متنوع در

۱. BBC (British Broadcast Corporation): رادیو تلویزیون بی بی سی - م.

نهادهای آموزشی مختلف تدریس کنم، کاری که در صورت مشغول نبودن به کار فیلم‌برداری از انجام دادنش لذت می‌برم.

از زمانی که ویرایش اول این کتاب را نوشتم، با واکنش زیادی از طرف خوانندگان روبه‌رو شدم و این مرا به درک بیشتری از نیازهای آنان هدایت کرد. در نتیجه، این ویرایش جدید برای هر دانشجو یا کسی با رتبه‌ای پایین‌تر از مدیر فیلم‌برداری، که در پی کسب دانش است تا بتواند شوق شگفت‌انگیزترین کار - مدیر فیلم‌برداری - را داشته باشد، هدف مشخص‌تری دارد.

در نتیجه، این ویرایش با تعریف و شرح وظایف مدیر فیلم‌برداری شروع می‌شود و تا توضیح همه دانش فنی ضروری‌ای، که هر فرد لازم دارد تا وظیفه مدیر فیلم‌برداری را به عهده بگیرد، ادامه می‌یابد.

از آنجا که همواره برای توضیح دادن اصول نظری به جای تکیه صرف بر واژه‌ها استفاده از نمودارها و تصاویر را آسان‌تر یافته‌ام، این کتاب تعداد زیادی شکل^۱ را دربر دارد. در واقع، برای بعضی از قسمت‌ها اول شکلها را آماده کرده‌ام و بعد متن را نوشته‌ام.

در این ویرایش جدید تعدادی فصلهای افزوده شده، تنظیم مجدد کامل ساختار کتاب، همراه با تعداد زیادی تصاویر افزوده شده، از جمله بیش از بیست عکس، وجود دارد.

پل ویلر

درباره نویسنده

تجارب عملی انبوه پل ویلر به عنوان مدیر فیلم برداری، با تجربه گسترده او به عنوان یک مربی بسیار معتبر همراه است. پس از ۲۵ سال همکاری با بی بی سی که او در پایانش یکی از تنها شش فیلم بردار ارشد در میان جمع ۶۳ مدیر فیلم برداری به خدمت گرفته شده در آن زمان بود، بی بی سی را ترک کرد تا به کار آزاد پردازد.

پل در سالهای پس از ترک بی بی سی دوره حرفه ای شکوفایی داشته که جوایز بسیاری را، هم در بریتانیا هم در سطح بین المللی، برایش به ارمغان آورده است. او در میان فیلمها، چند بار سمت مدیر بخش فیلم برداری مدرسه ملی فیلم و تلویزیون را به عهده داشته است و هنوز هم در کلاسهای اصلی آنجا تدریس می کند. او ضمناً مدیر بخش فیلم برداری کالج سلطنتی هنر هم بوده است. پل به طور منظم در آکادمی فیلم نیویورک در لندن (www.nyfa.com) به عنوان استاد مشاور در فیلم برداری پیشرفته تدریس و دوره هایی را در برنامه ملی آموزش کوتاه مدت (www.nftsfilm-tv.ac.uk) برگزار می کند.

پل، ضمن آنکه کماکان درگیر برنامه پرمشغله فیلم برداری است، تصمیم گرفته است در تلاش برای بهبود آگاهی در میان مدیران فیلم برداری جوان زمان بیشتری را صرف نوشتن و تدریس بکند.

دو کتاب دیگر پل، که هر دو توسط انتشارات فوکال منتشر شده اند، *فیلم برداری دیجیتال*^۱ و *فیلم برداری با برد وضوح بالا و ۲۴ پ هستند*^۲.

1. *Digital Cinematography*
2. *High Definition and 24P Cinematography*

سپاسگزاری

همه کسانی که نامشان در اینجا فهرست شده است همکاری قابل ملاحظه‌ای در نوشتن این کتاب داشته‌اند. نام آنها بدون نظم خاصی نوشته شده است. پل بوتل^۱، برایان نیومن^۲، رولند لیتل^۳، مایک سالتر^۴، گری ویلیس^۵، جولین مورسون^۶، سوزی جاکوبسون^۷، رنوس لوکا^۸، مایک مک هیو^۹، آلن پایپر^{۱۰}، پیترا سواربریک^{۱۱}، تونی هارکورت^{۱۲}، پدی سیل^{۱۳}، راجر کریتندن^{۱۴}، دین ادواردز^{۱۵}، و استیو شاو^{۱۶}. همه تصاویر مشمول حقوق انحصاری^{۱۷} نویسنده‌اند به استثنای: شکل ۵-۵ که مشمول حقوق انحصاری شرکت با مسئولیت محدود اپتیک کوک^{۱۸} است، و شکل ۲-۱۷ که مشمول حقوق انحصاری مشاوران کی‌ژام^{۱۹} است.

1. Paul Boutle
2. Brian Newman
3. Rowland Little
4. Mike Salter
5. Garry Willis
6. Julian Morson
7. Suzi Jacobson
8. Renos Louka
9. Mike McHugh
10. Alan Piper

11. Peter Swarbrick
12. Tony Harcourt
13. Paddy Seale
14. Roger Crittenden
15. Deane Edwards
16. Steve Shaw
17. copyright
18. Cooke Optics Limited
19. KJM Consultants

مقدمه

فرضی که هنگام نوشتن ویرایش دوم این کتاب به کار برده‌ام با فرض به کار رفته در ویرایش اول متفاوت است.

حالا دیدگاهم را در فصل اول، که شامل شرح وظایف و مسئولیتهای مدیر فیلم‌برداری^۱ است، بیان کرده‌ام. بقیه کتاب چگونگی کسب مهارتها و دانشی را که روزی لازم خواهید داشت تا اولین کارتان را به‌عنوان مدیر فیلم‌برداری شروع کنید برایتان بیان می‌کند.

ممکن است مقداری از دانش گنجانده شده در اینجا را به‌صورت روزانه در صحنه به کار نبرید، اما اگر آن را در جایی در پس‌ذهنتان داشته باشید مدیر فیلم‌برداری به‌مراتب ماهرتری خواهید بود.

من ضمناً به مهارتهای لازم در شغلهایی، که به کار مدیر فیلم‌برداری منتهی می‌شوند، توجه بسیاری داشته‌ام؛ بنابراین، فصلهایی دربارهٔ تدوam و وضوح^۲، دوایر اغتشاش^۳، و غیره وجود دارند تا شما را قادر سازند دستیار اول دوربین^۴ یا مسئول تدوam و وضوح^۵ بسیار توانایی بشوید؛ فصلهایی دربارهٔ ترکیب‌بندی^۶ و مسائل مرتبط با

۱. Director of Photography (DP): همان‌طور که بعداً با توضیحات کامل ویلر مشخص می‌شود مدیر فیلم‌برداری مسئول طراحی نور و نماهای دوربین در تعامل با کارگردان است - م.
۲. focus pulling: در ایران بین اهل فن معادل فوکوس کشی رایج است - م.
۳. circles of confusion: کسی که کار با دوربین و در واقع کار عملی فیلم‌برداری را انجام می‌دهد. در ایران معمولاً مدیر فیلم‌برداری و فیلم‌بردار یک نفر است - م.

4. 1st AC
5. focus puller
6. composition

آن که شما را برای فیلم بردار^۱ شدن به جلو می برد، نیز هستند. سپس همه مطالب مورد نیازتان درباره نسبتهای نورپردازی^۲، نورسنجها^۳ و آنچه گروهتان می توانند برایتان انجام دهند ارائه شده است و همراه با اینها فصلهایی درباره لابراتوار، اتالوناژ یا زمان بندی^۴ و نسخه های واسطه دیجیتال^۵ که بالاخره شما را فیلم بردار خواهد کرد مطرح می شوند.

-
1. camera operator
 2. lighting ratios
 3. exposure meters

۴. timing or grading: در واقع تنظیم و زمان بندی نور و رنگها در چاپ نسخه های مختلف فیلم است و در ایران بین اهل فن به صورت اتالوناژ رایج است - م.

5. digital intermediate (DI)